

**UCHWAŁA NR XXVI/205/21
RADY GMINY HAJNÓWKA**

z dnia 29 października 2021 r.

w sprawie przyjęcia Raportu z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Hajnówka na lata 2019-2029”, za lata 2019-2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2021 poz. 1372) oraz zgodnie z art. 18 ust. 1, ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2020 poz. 1219 z późn. zm.), Rada Gminy Hajnówka uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Hajnówka na lata 2019-2029”, za lata 2019-2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie niniejszej uchwały powierza się Wójtowi Gminy Hajnówka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Jarosław Kot

**RAPORT Z REALIZACJI
„PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY
HAJNÓWKA NA LATA 2019-2029”, ZA LATA 2019-2020**

**GMINA HAJNÓWKA
POWIAT HAJNOWSKI
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE**

ZAMAWIAJĄCY	GMINA HAJNÓWKA
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING

HAJNÓWKA 2021

Opracowanie:

Westmor Consulting

Urszula Wódkowska

Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek

Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów pod kierownictwem Karoliny Drzewieckiej – Kierownika Projektu:

Joanna Kaszubska – Konsultant

Mateusz Grzelak – Młodszy Analityk

Spis treści

1. Wstęp	4
1.1. Cel i zakres opracowania	4
1.2. Okres sprawozdawczy	4
1.3. Źródło danych	4
1.4. Autorzy raportu	5
2. Charakterystyka gminy	5
2.1. Położenie	5
2.2. Walory przyrodnicze gminy	7
2.3. Jakość powietrza na terenie gminy	13
2.4. Poziom hałasu na terenie gminy	16
2.5. Natężenia pól elektromagnetycznych na terenie gminy	16
2.6. Jakość wód powierzchniowych i podziemnych na terenie gminy	17
3. Stopień realizacji programu ochrony środowiska w latach 2019-2020.....	21
4. Ocena realizacji programu ochrony środowiska w okresie od 2019 do 2020	36
5. Spis tabel i rysunków	43

1. Wstęp

1.1. Cel i zakres opracowania

Celem niniejszego opracowania jest ocena efektów realizacji zadań w okresie od 2019 r. do 2020 r. wynikających z „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Hajnówka na lata 2019-2029”, przyjętego uchwałą nr VII/44/19 Rady Gminy Hajnówka z dnia 29 marca 2019 r.

Obowiązek sporządzenia raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska przez organ wykonawczy gminy i przedstawienia tego raportu radzie gminy wynika z zapisów art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2017 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2020 r. poz. 1219 z późn. zm.). Organ wykonawczy gminy wykonuje raport co dwa lata.

Ustawa Prawo ochrony środowiska nie wskazuje wymagań dotyczących formy oraz zawartości raportów z wykonania Programów Ochrony Środowiska. W związku z tym, sporządzając niniejszy dokument, wzięto pod uwagę główne cele oraz przewidziane do wykonania zadania ujęte w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Hajnówka na lata 2019-2029.

1.2. Okres sprawozdawczy

Niniejszy Raport sporządzono na podstawie analizy realizacji celów oraz przewidzianych do wykonania w ramach tych celów zadań, ujętych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Hajnówka na lata 2019-2029.

Raport obejmuje okres od 2019 r. do 2020 r. i jest pierwszym raportem z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Hajnówka na lata 2019-2029.

1.3. Źródło danych

Dane wykorzystywane podczas sporządzania niniejszego Raportu pochodzą z Urzędu Gminy Hajnówka oraz podmiotów wskazanych w Programie, jako odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań.

Zebrane materiały zawierają informacje o tym, jakie zadania udało się zrealizować w latach 2019-2020 w zakresie poprawy stanu środowiska i jego poszczególnych elementów: flory, fauny, krajobrazu, wód powierzchniowych i podziemnych, gleb, powietrza atmosferycznego, hałasu itp.

Źródłami informacji na temat realizacji poszczególnych zadań są:

- Urząd Gminy Hajnówka,
- Szkoła Podstawowa w Dubinach,
- raporty o stanie Gminy Hajnówka,
- Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce,
- Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie,

- Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego,
- Nadleśnictwo Hajnówka,
- Główny Inspektor Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku,
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie.

1.4. Autorzy raportu

Raport został opracowany przez firmę Westmor Consulting Urszula Wódkowska, 87-704 Bądkowo, ul. 1 Maja 1a, przy ścisłej współpracy z pracownikami Urzędu Gminy Hajnówka.

2. Charakterystyka gminy

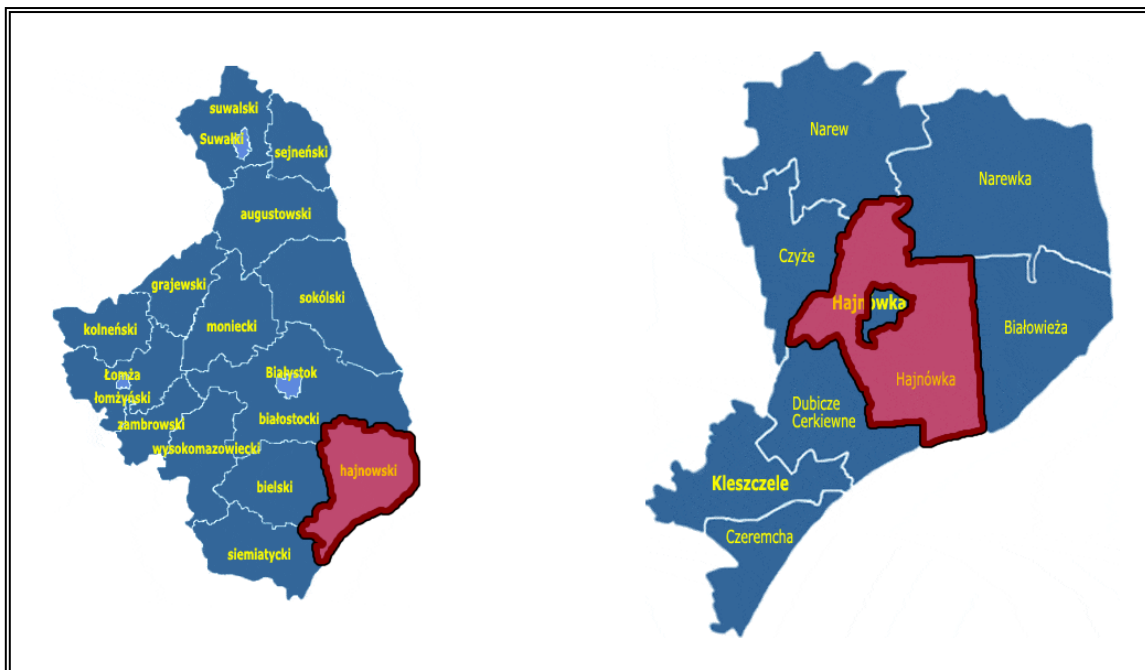
2.1. Położenie

Gmina Hajnówka jest gminą wiejską położoną w południowo-wschodniej części województwa podlaskiego, w powiecie hajnowskim, w odległości około 50 km na południowy wschód od Białostoku. Siedzibą organów gminy jest miasto Hajnówka, gdzie mieści się również siedziba administracji samorządowej na szczeblu powiatowym

Jednostka sąsiaduje z:

- miastem Hajnówka, powiat hajnowski, województwo podlaskie,
- gminą wiejską Narew, powiat hajnowski, województwo podlaskie,
- gminą wiejską Narewka, powiat hajnowski, województwo podlaskie,
- gminą wiejską Białowieża, powiat hajnowski, województwo podlaskie,
- gminą wiejską Dubicze Cerkiewne, powiat hajnowski, województwo podlaskie,
- gminą wiejską Czyże, powiat hajnowski, województwo podlaskie,
- od strony południowej z Białorusią.

Rysunek 1. Położenie gminy Hajnówka na tle województwa podlaskiego i powiatu hajnowskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://gminy.pl/>

Jednostka samorządowa podzielona jest na 25 sołectw: Bielszczyszna, Borek, Borysówka, Chytra, Czyżyki, Dubicze Osoczne, Dubiny, Kotówka, Lipiny, Łozice, Mochnate, Nowoberezowo, Nowokornino, Nowosady, Orzeszkowo, Pasieczniki Duże, Postołowo, Progale, Puciska, Rzepiska, Stare Berezowo, Topiło, Trywieża, Wasilkowo oraz Wygoda.

Powiązania gminy Hajnówka z ośrodkami powiatowymi i gminnymi zapewniają drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne przebiegające przez jej teren. Głównymi szlakami komunikacyjnymi niniejszej jednostki samorządu terytorialnego są drogi wojewódzkie:

- nr 685 relacji Zabłudów – Narew – Nowosady - Hajnówka,
- nr 689 relacji Brańsk - Bielsk Podlaski – Hajnówka – Białowieża,
- nr 687 relacji Juskowy Gród – Nowosady.

Przez teren gminy przebiega ponadto pierwszorzędna, jednotorowa linia kolejowa nr 31 relacji Siedlce – Mordy – Czeremcha – Hajnówka – Siemianówka – granica państwa oraz również jednotorowa linia kolejowa nr 52 relacji Lewki – Hajnówka – Nieznany Bór - Białowieża.

Dodatkowo przez obszar gminy przebiega kolej wąskotorowa o charakterze turystycznym.

2.2. Walory przyrodnicze gminy

Gmina Hajnówka znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie systemu przyrodniczego Puszczy Białowiejskiej, który wpisany został na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Z tego powodu na jej terenie zlokalizowana jest znaczna liczba form ochrony przyrody. Ekosystem przyrodniczy analizowanej jednostki objęty został europejską siecią ekologiczną NATURA 2000 oraz poprzez lasy Puszczy Białowiejskiej powiązany jest z ekosystemem przyrodniczym o znaczeniu ponadregionalnym.

Formami ochrony przyrody w Polsce, w myśl ustawy o ochronie przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na terenie gminy Hajnówka znajdują się:

- 13 rezerwatów przyrody:
 - Dębowy Grąd,
 - Głębokki Kąt,
 - Lipiny w Puszczy Białowiejskiej,
 - Sitki,
 - Szczekotowo,
 - Nieznanowo,
 - Michnówka,
 - Berezowo,
 - Przewłoka,
 - Rezerwat Krajobrazowy Władysława Szafera,
 - Starzyna,
 - Olszanka Myśliszcze,
 - Lasy Naturalne Puszczy Białowiejskiej,
- Obszar Chronionego Krajobrazowego Puszcza Białowiejska,
- 2 Obszary Natura 2000:
 - Puszcza Białowiejska PLC200004.H,
 - Puszcza Białowiejska PLC200004.B,
- 509 pomników przyrody,
- 37 użytków ekologicznych.

Dominująca większość form ochrony przyrody zlokalizowana jest w południowo-zachodniej części obszaru gminy w obszarze kompleksu leśnego Puszczy Białowiejskiej. Obejmują one m.in. strefy ochronne gniazd ptaków, ostoję żubra, siedliska mokre i wilgotne w postaci lasów

wodochronnych oraz użytków ekologicznych. Część puszczy należąca do gminy Hajnówka została oznaczona jako II i III strefa buforowa Rezerwatu Biosfery Białowieskiego Parku Narodowego.

REZERWAT PRZYRODY

Dębowy Grąd – obszar o powierzchni 100,47 ha. Został uznany za rezerwat zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 11 kwietnia 1985 r. *w sprawie uznania za rezerwat przyrody* (M. P. z 1985 r. Nr 7, poz. 60). Celem ochrony jest zachowanie drzewostanów naturalnego pochodzenia w Puszczy Białowieskiej, reprezentujących grądy: wilgotny i typowy oraz łęg olszowo-jesionowy.

Głęboki Kąt – obszar o powierzchni 40,30 ha. Został uznany za rezerwat zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 16 października 1979 r. *w sprawie uznania za rezerwat przyrody* (M. P. z 1979 r. Nr 26, poz. 141). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie dla celów naukowych, dydaktycznych i turystycznych naturalnych zbiorowisk leśnych, typowych dla Puszczy Białowieskiej oraz drzewostanów występujących na torfowiskach głębokich, stanowiących fragmenty zbliżone do pierwotnej puszczy, szczególnie świerczyny bagiennej.

Lipiny w Puszczy Białowieskiej – obszar o powierzchni 56,34 ha. Został uznany za rezerwat zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 12 grudnia 1961 r. *w sprawie uznania za rezerwat przyrody* (M.P. z 1962 r. Nr 13, poz. 54). Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych jedyne na terenie Puszczy Białowieskiej stanowiska dębu bezszypułkowego (*Quercus sessilis Ehrh*), występującego w drzewostanie mieszanym obok dębu szypułkowego.

Sitki – obszar o powierzchni 35,24 ha. Został uznany za rezerwat zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 16 października 1979 r. *w sprawie uznania za rezerwat przyrody* (M.P. z 1979 r. Nr 26, poz. 141). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej obejmującego rzadko tu spotykane zbiorowiska borowe na wyniosłościach wydmych, z rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin w runie.

Szczekotowo – obszar o powierzchni 36,67 ha. Został uznany za rezerwat zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 16 października 1979 r. *w sprawie uznania za rezerwat przyrody* (M.P. z 1979 r. Nr 26, poz. 141). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej obejmującego zbiorowiska grądowe z licznymi drzewami pomnikowymi oraz największe na tym terenie skupienie kurhanów z okresu wczesnego średniowiecza, jak również pozostałości po smolarniach z XVIII wieku.

Nieznanowo – obszar o powierzchni 27,73 ha. Został uznany za rezerwat zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 16 września 1974 r. *w sprawie uznania za*

rezerwat przyrody (M.P. z 1974 r. Nr 32, poz. 194). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej z kilkoma dobrze wykształconymi zbiorowiskami leśnymi.

Michnówka – obszar o powierzchni 85,34 ha. Został uznany za rezerwat zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 16 października 1979 r. *w sprawie uznania za rezerwat przyrody* (M.P. z 1979 r. Nr 26, poz. 141). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie torfowiska wysokiego oraz otaczających go drzewostanów reprezentujących szereg typowo wykształconych zbiorowisk leśnych występujących w Puszczy Białowieskiej.

Berezowo – obszar o powierzchni 115,26 ha. Został uznany za rezerwat zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 27 czerwca 1995 r. *w sprawie uznania za rezerwat przyrody* (M. P. z 1995 r. Nr 33, poz. 389). Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc występowania rzadkich gatunków motyli dziennych.

Przewłoka – obszar o powierzchni 78,38 ha. Został uznany za rezerwat zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 27 czerwca 1995 r. *w sprawie uznania za rezerwat przyrody* (M.P. z 1995 r. Nr 33, poz. 403). Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc występowania rzadkich gatunków motyli dziennych.

Rezerwat Krajobrazowy Władysława Szafera – obszar o powierzchni 1 343,91 ha. Został uznany za rezerwat zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 8 kwietnia 1969 r. *w sprawie uznania za rezerwat przyrody* (M.P. z 1969 r. Nr 16, poz. 128). Celem ochrony jest zachowanie ze względów krajobrazowych naturalnych zespołów leśnych Puszczy Białowieskiej, położonych wzdłuż szosy Hajnówka - Białowieża.

Starzyna – obszar o powierzchni 370,08 ha. Został uznany za rezerwat zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 16 października 1979 r. *w sprawie uznania za rezerwat przyrody* (M.P. z 1979 r. Nr 26, poz. 141). Celem ochrony jest zachowanie w naturalnym stanie fragmentu Puszczy Białowieskiej z dobrze wykształconymi zespołami leśnymi typu boru mieszanego z licznymi stanowiskami roślin chronionych.

Olszanka Myśliszcze – obszar o powierzchni 278,32 ha. Został uznany za rezerwat zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 27 czerwca 1995 r. *w sprawie uznania za rezerwat przyrody* (M.P. z 1995 r. Nr 33, poz. 398). Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc występowania rzadkich gatunków motyli.

Lasy Naturalne Puszczy Białowieskiej – obszar o powierzchni 8 581,62 ha. Został uznany za rezerwat rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 25 czerwca 2003 r. *w sprawie uznania za rezerwat przyrody* (Dz. U. z 2003 r. Nr 132, poz. 1236). Celem ochrony jest

zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych lasów naturalnych i zbliżonych do naturalnych, typowych dla Puszczy Białowieskiej łągów i olsów oraz siedlisk leśnych z dominacją starych drzewostanów z dużym udziałem olszy, dębu, jesionu, a także licznych gatunków rzadkich i chronionych roślin zielnych, grzybów i zwierząt oraz utrzymaniem procesów ekologicznych i zachowaniem różnorodności biologicznej.

Obszary Chronionego Krajobrazu

Obszar Chronionego Krajobrazu Puszcza Białowieska – zajmuje powierzchnię 76 303,14 ha i powstał na mocy uchwały nr XII/84/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 29 kwietnia 1986 r. w *sprawie ustalenia obszarów krajobrazu chronionego* (Dz. Urz. Z 1986 r. Nr 12, poz. 128). Czynna ochrona ekosystemów Obszaru polega na zachowaniu różnorodności biologicznej Puszczy Białowieskiej stanowiącej ostatnie ostoje naturalnych puszczy nizinnych w Europie oraz wyróżniającej się wysokimi walorami krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.

Obszary Natura 2000

Puszcza Białowieska (Kod obszaru: PLC200004.H) – specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa), który obejmuje powierzchnię 63 147,58 ha. Utworzony został Decyzją Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmującą, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007)5043)(2008/25/WE).

Obszar obejmuje jeden z najcenniejszych obszarów przyrodniczych w Polsce i w Europie, którym jest zwarty kompleks leśny zdominowany przez lasy liściaste o wysokiej różnorodności biologicznej i dużym stopniu naturalności. Dotychczas na terenie ostoi stwierdzono występowanie ok. 11 tys. gatunków zwierząt, 1020 gatunków roślin naczyniowych, 260 gatunków mchów, 325 gatunków porostów oraz ok. 1200 gatunków grzybów wielkoowocnikowych, co potwierdza bogactwo przyrodnicze puszczy. Obszar jest również miejscem zamieszkania największej na świecie populacji żubra. Niemal połowę obszaru tworzą grądy, czyli lasy, w których drzewostan tworzą głównie dęby, lipy i graby. Łącznie ok. 80% ostoi zajmują lasy porastające siedliska wymienione w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej. Na bezleśnych obszarach ostoi występują dalsze siedliska z tego załącznika. W sumie, na terenie tym, odnotowano 17 typów siedlisk z załącznika I.¹

Puszcza Białowieska (Kod obszaru: PLC200004.B) – obszar specjalnej ochrony ptaków (Dyrektywa ptasia), który obejmuje powierzchnię 63 147,58 ha. Utworzony został

¹ <http://ine.eko.org.pl/>

rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21.07.2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U.04.229.2313).

Na terenie ostoi stwierdzono występowanie 44 gatunków ptaków umieszczonych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej oraz 12 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Obszar stanowi również miejsce bytowania przynajmniej połowy krajowej populacji muchołówki białoszyjej i orzełka, natomiast dla wielu innych m.in. dzięcioła białogrzbietego, średniego czy trójpalczastego, a także lelka, sóweczki i włochatki, jest jedną z najważniejszych ostoi w kraju. Łącznie stwierdzono na terenie puszczy gniazdowanie 240 gatunków ptaków, co stawia tę ostoję wśród najważniejszych europejskich ostoi ptasich.²

UŻYTKI EKOLOGICZNE I POMNIKI PRZYRODY

Wg ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2021 r. poz. 1098) *„Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt, i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania”.*

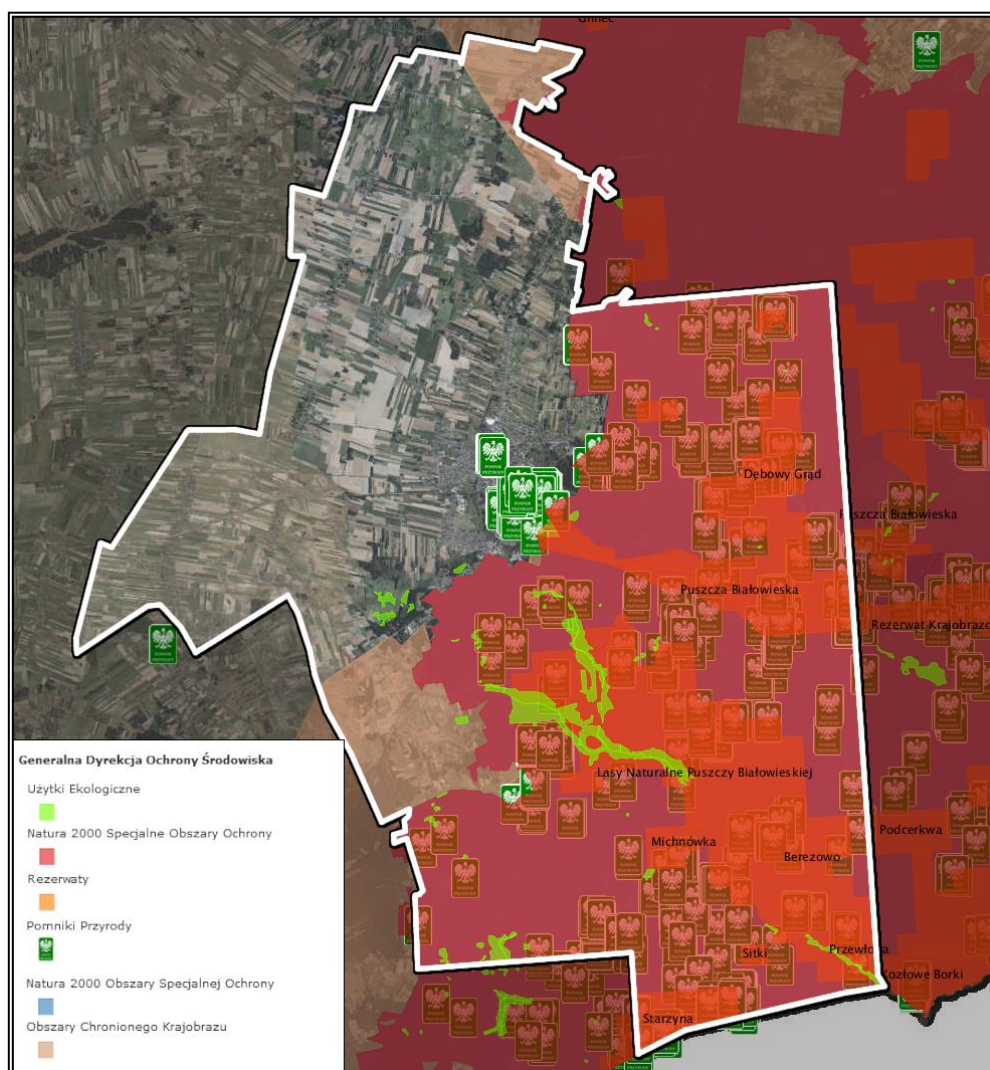
Na terenie gminy Hajnówka zlokalizowanych jest 37 użytków ekologicznych.

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2021 r. poz. 1098) **pomnikami przyrody** są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Zgodnie z danymi w rejestrze pomników przyrody w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody na terenie gminy Hajnówka znajduje się 509 pomników przyrody.

² <http://ine.eko.org.pl/>

Rysunek 2. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Hajnówka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://mapy.geoportal.gov.pl/>

2.3. Jakość powietrza na terenie gminy

Powietrze atmosferyczne należy do najważniejszych chronionych komponentów środowiska przyrodniczego. W polskim prawie środowiskowym zakres i sposoby ochrony powietrza atmosferycznego są określone głównie w ustawie Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U. z 2020 r., poz. 1219 z późn. zm.). Przepisy te dotyczą ochrony zasobów środowiska przyrodniczego, przeciwdziałania zanieczyszczeniom, wydawania pozwoleń, opłat i kar administracyjnych za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza.

Potrzeba prawnej ochrony powietrza, jest skutkiem jego zanieczyszczenia, które w ustawie – Prawo ochrony środowiska zostało zdefiniowane następująco: *emisja, która może być szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, może powodować szkodę w dobrach materialnych, może pogarszać walory estetyczne środowiska lub może kolidować z innymi uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska* (art. 3 pkt 49 u.p.o.ś.).

Postępująca urbanizacja przyczynia się do wzrostu liczby źródeł emisji zanieczyszczeń. Najczęściej stosowaną klasyfikacją źródeł emisji jest następujący podział:

- źródła punktowe (emisja punktowa) związane z energetycznym spalaniem paliw i procesami technologicznymi w zakładach przemysłowych;
- źródła liniowe (emisja liniowa) związane z komunikacją;
- źródła powierzchniowe (emisja powierzchniowa) niskiej emisji rozproszonej komunalno-bytowej i technologicznej.

W zakresie ochrony powietrza na terenie gminy Hajnówka, w latach 2019-2020 nie były prowadzone badania monitoringowe na potrzeby jednostki samorządu terytorialnego. Na wymienionym obszarze nie są występują stacjonarne ani mobilne stacje pomiarowe, funkcjonujące w sieci Państwowego Monitoringu Środowiska.

Stan jakości powietrza w województwie podlaskim jest co roku oceniany na podstawie pomiarów prowadzonych na stacjach automatycznych i manualnych oraz wyników modelowania matematycznego. Poniżej zestawiono wyniki klasyfikacji poszczególnych zanieczyszczeń w powietrzu. Dla potrzeb badań substancje, których poziom stężeń ma zostać zmierzony, zostały podzielone na 2 grupy: ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin. Na potrzeby niniejszego opracowania uwzględniono wyłącznie oceny dokonywane pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi.

W wyniku klasyfikacji, w zależności od analizy stężeń w danej strefie, można wydzielić następujące klasy stref:

1. Dla substancji, dla których określone są poziomy dopuszczalne lub docelowe:

- **klasa A** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów

dopuszczalnych i poziomów docelowych,

- **klasa C** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny i poziomy docelowy.
- **Poziom dopuszczalny** - oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony na podstawie wiedzy naukowej, w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko, jako całość, który powinien być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekraczany.
- **Poziom docelowy** - oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który ma być osiągnięty tam, gdzie to możliwe w określonym czasie.

2. Dla substancji, dla których określone są poziomy celu długoterminowego:

- **klasa D1** – stężenie ozonu i współczynnik AOT40 nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- **klasa D2** – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego.
- **Poziom celu długoterminowego** - oznacza poziom substancji w powietrzu, który należy osiągnąć w dłuższej perspektywie - z wyjątkiem przypadków, gdy nie jest to możliwe w drodze zastosowania proporcjonalnych środków - w celu zapewnienia skutecznej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

3. Dla PM_{2,5}, dla którego określono dodatkowo poziom dopuszczalny dla fazy II:

- **klasa A1** – stężenia PM_{2,5} na terenie strefy nie przekraczają poziomu dopuszczalnego dla fazy II,
 - **klasa C1** – stężenia PM_{2,5} przekraczają poziom dopuszczalny dla fazy II.
 - **Poziom dopuszczalny faza II** - jest to orientacyjna wartość dopuszczalna, która zostanie zweryfikowana przez Komisję Europejską w świetle dalszych informacji, w tym na temat skutków dla zdrowia i środowiska oraz wykonywalności technicznej.
- Od 1 stycznia 2020 r. poziom dopuszczalny dla fazy II do osiągnięcia to: 20 µg/m³.

Województwo podlaskie zostało podzielone na 2 strefy podlegające ocenie stanu powietrza: Aglomerację Białostocką (PL2001) oraz strefę podlaską (PL2002) stanowiącą pozostały obszar województwa. Zgodnie z tak przyjętym podziałem, gmina Hajnówka znalazła się w strefie podlaskiej.

W poniższych tabelach zestawiono wyniki klasyfikacji dla strefy podlaskiej.

Tabela 1. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń dla strefy podlaskiej, uzyskane w ocenie rocznej za rok 2020 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy													Symbol klasy wynikowej dla ozonu dla obszaru całej strefy
		Kryterium – poziom dopuszczalny								Kryterium – poziom docelowy					Kryterium - poziom celu długoterminowego
		SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	PM _{2,5}		Pb	C ₆ H ₆	CO	As	B(a)P	Cd	Ni	O ₃	
Strefa podlaska	PL2002	A	A	C	A	C1	A	A	A	A	C	A	A	A	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim za rok 2020

Tabela 2. Wynikowe klasy strefy podlaskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla każdej strefy, uzyskane w ocenie rocznej za rok 2020 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy		Symbol klasy wynikowej dla ozonu dla obszaru całej strefy	
		Kryterium – poziom dopuszczalny		Kryterium - poziom docelowy	Kryterium - poziom celu długoterminowego
		SO ₂	NO _x		
Strefa podlaska	PL2002	A	A	A	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim za rok 2020

Roczna ocena jakości powietrza za 2020 r. w strefie podlaskiej wykazała przekroczenia następujących standardów imisyjnych:

- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe: benzo(a)piren B(a)P (średnia roczna);
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne: pył PM₁₀ (śr. 24-godz); pył PM_{2,5} (faza II), (średnia roczna),
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy celu długoterminowego – ozon O₃ (śr. 8-godz.).

Dla pozostałych zanieczyszczeń standardy imisyjne na terenie strefy podlaskiej były dotrzymane. Teren gminy Hajnówka znalazł się w obszarze przekroczeń poziomu dopuszczalnego dla fazy II pyłu PM_{2,5}, poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz poziomu celu długoterminowego ozonu. W celu przywrócenia obowiązujących standardów należy podjąć działania na rzecz poprawy jakości powietrza we wskazanych obszarach, gdzie zostały przekroczone dopuszczalne wartości.

2.4. Poziom hałas na terenie gminy

Hałas w środowisku to wszelkiego rodzaju niepożądane, nieprzyjemne i uciążliwe dźwięki w danym miejscu i czasie o częstotliwościach w zakresie 16 – 16 000 Hz. Hałas jest zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego charakteryzującym się różnorodnością źródeł i powszechnością występowania.

Na podstawie danych Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska pomiary hałasu nie były prowadzone na terenie gminy Hajnówka w latach 2019-2020.

2.5. Natężenia pól elektromagnetycznych na terenie gminy

W aktualnym stanie prawnym można wyróżnić promieniowanie:

- jonizujące, powstające w wyniku użytkowania substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych, przed którym ochrona unormowana jest w ustawie z 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe (Dz.U. 2021 poz. 623 ze zm.),
- niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, związane ze zmianami pola elektromagnetycznego wytwarzanego przez źródła energetyczne i radiokomunikacyjne, przed którym ochronę reguluje ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2020 r., poz. 1219 ze zm.) w dziale VI pod nazwą „Ochrona przed polami elektromagnetycznymi”.

Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne w postaci pól elektromagnetycznych (PEM) zawsze występowało w środowisku naturalnym. Pochodzi ono od naturalnych źródeł, jakimi są np.: Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Natomiast sztuczne pola elektromagnetyczne zaczęły pojawiać się w środowisku ponad sto lat temu i były związane z techniczną działalnością człowieka.

Zgodnie z art. 3 pkt 18 u.p.o.ś przez pola elektromagnetyczne rozumie się pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz.

Promieniowanie niejonizujące uważa się obecnie za jedno z poważniejszych zanieczyszczeń środowiska. Pole elektromagnetyczne wytwarzane przez silne źródło niekorzystnie zmienia warunki bytowania człowieka, wpływa na przebieg procesów życiowych. Może powodować wystąpienie zaburzeń funkcji ośrodkowego układu nerwowego, układów: rozrodczego, hormonalnego, krwionośnego oraz narządów słuchu i wzroku. Obecnie prowadzone są także badania nad wpływem promieniowania elektromagnetycznego na powstawanie nowotworów u człowieka.

Na podstawie danych Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska pomiary monitoringowe PEM nie były prowadzone na terenie gminy Hajnówka w latach 2019-2020.

2.6. Jakość wód powierzchniowych i podziemnych na terenie gminy

WODY POWIERZCHNIOWE

Gmina Hajnówka pod względem hydrograficznym należy do regionu wodnego Środkowej Wisły wchodzącego w skład obszaru dorzecza Wisły. Główną rzeką zasilającą obszar gminy jest rzeka Leśna Prawa (prawobrzeżny dopływ Bugu) i jej dopływy: Perebel i Chwiszczey, która spływa w kierunku południowo-wschodnim. Północno-wschodnią część gminy zasilają natomiast rzeka Łutownia – dopływ Narewki, zaś cieki wodne południowo-zachodniej części gminy (rejon Orzeszkowa, Pasiecznik i Dubicz Osocznych) należą do dorzecza Orlanki – dopływu Narwi.

Na terenie gminy Hajnówka znajduje się sześć jednolitych części wód powierzchniowych (dalej JCWP): RW20001726128 – Jabłoniówka, RW200017261389 – Łoknica, RW200017261429 – Orlanka od źródeł do Orlej, RW200023261229 – Łutownia, RW200023261356 – Dopływ z Łosinki, RW2000232665249 – Leśna do Przewłoki.

Ocena stanu wód wykazała, że JCWP, których w obszarze leży gmina Hajnówka, dla których określono ocenę stanu JCWP, odznaczają się złym stanem wód.

Szczegółowe wyniki oceny przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Wyniki oceny badanych w ostatnich latach jednolitych części wód powierzchniowych, których zlewnie położone są na terenie gminy Hajnówka

Nazwa ocenianej JCWP	Kod JCWP	Typ monitoringu	Klasyfikacja wskaźników i elementów jakości wód				STAN / POTENCJAŁ EKOLOGICZNY (Rok ostatnich badań)	STAN CHEMICZNY (Rok ostatnich badań)	OCENA STANU JCWP (Rok ostatnich badań)
			Klasa elementów biologicznych (Rok ostatnich badań)	Klasa elementów hydromorfologicznych (Rok ostatnich badań)	Klasa elementów fizykochemicznych (grupy 3.1-3.5) (Rok ostatnich badań)	Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6) (Rok ostatnich badań)			
Jabłoniówka	RW20001726128	MD/MO	—	brak klasyfikacji	>2 (2018)	>2 (2018)	brak możliwości klasyfikacji	Poniżej dobrego (2018)	Zły stan wód (2018)
Łoknica	RW200017261389	MD/MO	3 (2018)	1 (2018)	>2 (2018)	>2 (2018)	3 Umiarkowany stan ekologiczny (2018)	Poniżej dobrego (2018)	Zły stan wód (2018)
Orlanka od źródeł do Orlej	RW200017261429	MD/MO	3 (2019)	4 (2019)	>2 (2019)	2 (2019)	3 Umiarkowany stan ekologiczny (2019)	Poniżej dobrego (2019)	Zły stan wód (2019)
Lutownia	RW200023261229	MD/MO	2 (2018)	brak klasyfikacji	2 (2018)	2 (2018)	2 Dobry stan ekologiczny (2018)	Poniżej dobrego (2018)	Zły stan wód (2018)
Dopływ z Łosinki	RW200023261356	MD/MO	2 (2018)	1 (2018)	>2 (2018)	>2 (2018)	3 Umiarkowany stan ekologiczny (2018)	Dobry (2018)	Zły stan wód (2018)
Leśna do Przewłoki	RW2000232665249	MD/MO	3 (2019)	1 (2019)	>2 (2019)	>2 (2019)	3 Umiarkowany stan ekologiczny (2019)	Poniżej dobrego (2019)	Zły stan wód (2019)

Źródło: GIOŚ, Monitoring wód powierzchniowych

WODY PODZIEMNE

Zgodnie z definicją zawartą w Ramowej Dyrektywie Wodnej (2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r., jednolite części wód podziemnych (JCWPd) obejmują wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiających pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

Jednolite części wód podziemnych są jednostkami hydrogeologicznymi wyodrębnionymi na podstawie kryterium hydrodynamicznego, uwzględniającego system krążenia wód przypowierzchniowego poziomu wodonośnego. Przedmiotem badań monitoringu stanu jakości wód podziemnych były wody podziemne zwykle badane w punktach pomiarowych w obszarze jednolitych części wód podziemnych (JCWPd). W większości przypadków granice jednolitych części wód podziemnych pokrywają się z wododziałami zlewni cząstkowych rzek. Część JCWPd została wyodrębniona w oparciu o dodatkowe kryteria związane z zasięgiem struktur wodonośnych. Na terenie Polski obowiązuje podział na 172 JCWPd, natomiast teren gminy Hajnówka znajduje się na obszarze dwóch jednolitych części wód podziemnych: JCWPd nr 52 i JCWPd nr 56.

Na terenie gminy Hajnówka zlokalizowane są dwa punkty kontrolno-pomiarowe w których badano jakość wód podziemnych. Są to punkty nr 5329 w Orzeszkowie i nr 6053 w Dubinach. Ocena wyników badań monitoringu operacyjnego prowadzonego w 2019 roku wykazała, że badane wody podziemne klasyfikują się do II (jakość zadowalająca) i III klasy jakości wody (wody dobrej jakości).

Tabela 4. Monitoring diagnostyczny w 2019 roku – punkt nr 5329 – wskaźniki decydujące o klasyfikacji

Nr punktu	Miejscowość	Nr JCWPd	Stratygrafia	Wskaźniki w klasie II	Wskaźniki w klasie III	Wskaźniki w klasie IV	Wskaźniki w klasie V	Ogólna ocena jakości
5329	Orzeszkowo	56	Q	Fe, Mn	O ₂ , As	—	—	III

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Monitoring jakości wód podziemnych

Tabela 5. Monitoring diagnostyczny w 2019 roku – punkt nr 6053 – wskaźniki decydujące o klasyfikacji

Nr punktu	Miejscowość	Nr JCWPd	Stratygrafia	Wskaźniki w klasie II	Wskaźniki w klasie III	Wskaźniki w klasie IV	Wskaźniki w klasie V	Ogólna ocena jakości
6053	Dubiny	56	PgOl	HCO ₃ , Mn,Ca, Mo	Fe	—	—	II

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Monitoring jakości wód podziemnych

Na podstawie danych Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, badania i ocena stanu chemicznego wód podziemnych, wykonywane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, prowadzone są w jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd). Badania wykonywane są na poziomie krajowym w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego. Wykonawcą badań oraz oceny stanu wód w zakresie elementów fizykochemicznych oraz ilościowych jest Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB).

Kompleksowa ocena stanu (chemicznego i ilościowego) JCWPd badanych w ramach monitoringu diagnostycznego w roku 2019, wykonana przez PIG-PIB, wykazała stan ogólny dobry JCWPd nr 52 i 56.

Tabela 6. Ocena stanu JCWPd nr 52 w 2019 r.

Wynik oceny stanu w 2012 r.		Dobry
Wynik oceny stanu w 2016 r.		Dobry
Wynik oceny stanu w 2019 r.	Chemiczny	Dobry
	Ilościowy	Dobry
	Ogólny	Dobry

Źródło: PIG – PIB, Raport z oceny stanu jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach – stan na rok 2019

Tabela 7. Ocena stanu JCWPd nr 56 w 2019 r.

Wynik oceny stanu w 2012 r.		Dobry
Wynik oceny stanu w 2016 r.		Dobry
Wynik oceny stanu w 2019 r.	Chemiczny	Dobry
	Ilościowy	Dobry
	Ogólny	Dobry

Źródło: PIG – PIB, Raport z oceny stanu jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach – stan na rok 2019

3. Stopień realizacji programu ochrony środowiska w latach 2019-2020

Ze względu na brak przygotowanych przez Ministerstwo Środowiska wytycznych w zakresie struktury raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska, zastosowana metodyka sporządzenia niniejszego Raportu wynika z Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Hajnówka na lata 2019-2029 i ujętych w nim zadań.

W tabeli poniżej przedstawione zostały informacje na temat zadań przyjętych do realizacji w latach 2019-2020 w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Hajnówka na lata 2019-2029 dla każdego z następujących obszarów interwencji:

- ochrona klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami,
- gospodarka wodno-ściekowa,
- gleby,
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze,
- zagrożenie poważnymi awariami.

Tabela 8. Stopień realizacji zadań w latach 2019-2020 w gminie Hajnówka

Działania ekologiczne	Podmiot odpowiedzialny	Opis realizacji zadania w 2019 r.	Poniesione koszty w 2019 r.	Opis realizacji zadania w 2020 r.	Poniesione koszty w 2020 r.	Źródła finansowania
Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza						
Termomodernizacja budynków komunalnych	Gmina Hajnówka	—	—	—	—	—
Modernizacja systemów grzewczych w budynkach mieszkalnych	Właściciele budynków	—	—	—	—	—
Modernizacja oświetlenia wewnętrznego w budynkach Gminy Hajnówka oraz drogowego	Zarządcy dróg	Wybudowano napowietrzną sieć oświetlenia ulicznego w miejscowości Postołowo. W ramach zadania zamontowano 5 lamp oświetlenia ulicznego.	24 624,60 zł brutto	Rozbudowano oświetlenie uliczne w Postołowie, Przechodach, Sawinym Grodzie, Olchowej Kładce i Lipinach oraz zrealizowano zadanie „Dowieszenie kompletnych opraw ulicznych typu LED”. W ramach ww. zadań zamontowano 18 lamp oświetlenia ulicznego.	61 000,00 zł brutto	Środki własne;
Zastosowanie odnawialnych źródeł energii w budynkach stanowiących własność gminy	Gmina Hajnówka	—	—	—	—	—
Zastosowanie odnawialnych źródeł energii na działkach stanowiących własność osób prywatnych i podmiotów gospodarczych – w tym budowa biogazowni	Właściciele działek, inwestor zewnętrzny	Przygotowano i opracowano wniosek o przyznanie dotacji na zadanie pn. „Montaż instalacji fotowoltaicznych dla gospodarstw domowych Gminy Hajnówka” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, Działanie 5.1 Energetyka oparta na odnawialnych źródłach energii – Projekty grantowe.	b.d.	Złożono wniosek do Urzędu Marszałkowskiego o przyznanie dotacji na zadanie pn. „Montaż instalacji fotowoltaicznych dla gospodarstw domowych Gminy Hajnówka” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, Działanie 5.1 Energetyka oparta na odnawialnych źródłach energii – Projekty grantowe.	b.d.	Środki własne; Środki unijne;
Budowa sieci gazowej ³	PGiNG	—	—	—	—	—
Rozbudowa i przebudowa drogi gminnej nr 108567B Dubiny – Lipiny wraz z częścią ul. Nowej Nr 108572B	Gmina Hajnówka	—	—	—	—	—

³ Zadanie planowane do realizacji w roku 2021

RAPORT Z REALIZACJI „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY HAJNÓWKA NA LATA 2019-2029”, ZA LATA 2019-2020

Działania ekologiczne	Podmiot odpowiedzialny	Opis realizacji zadania w 2019 r.	Poniesione koszty w 2019 r.	Opis realizacji zadania w 2020 r.	Poniesione koszty w 2020 r.	Źródła finansowania
Rozbudowa i przebudowa części drogi gminnej Nr 108574B ul. Łąkowa w Dubinach	Gmina Hajnówka	—	—	—	—	—
Rozbudowa i przebudowa drogi gminnej nr 108535B Nowoberezowo – Hajnówka	Gmina Hajnówka	—	—	—	—	—
Rozbudowa i przebudowa drogi gminnej nr 108536B ulica wsi Orzeszkowo	Gmina Hajnówka	—	—	—	—	—
Rozbudowa i przebudowa ulicy w miejscowości Zwodzieckie	Gmina Hajnówka	—	—	—	—	—
Rozbudowa i przebudowa drogi gminnej nr 108563B Borysówka – Olchowa Kładka II etap	Gmina Hajnówka	Zadanie zostało zrealizowane w 100%. - odcinek pierwszy 544,10 m została położona nawierzchnia bitumiczna o szerokości 5 m na podbudowie wykonanej w I etapie, - odcinek drugi o długości 77,73 m ułożono nawierzchnię z brukowej kostki betonowej gr. 8 cm na posypce cementowo –piaskowej (szer. drogi 5 m), - odcinek trzeci o długości 450,5 m to droga wykonana z betonu asfaltowego (szerokość jezdni 5 m),	1 255 586,30 zł brutto	—	—	Środki własne;
Rozbudowa i przebudowa części drogi gminnej nr 108543B w Dubiczach Osocznych	Gmina Hajnówka	—	—	—	—	—
Przebudowa ulicy i chodników we wsi Nowoberezowo droga powiatowa nr 1673B (w tym dokumentacja)	Zarząd Dróg Powiatowych	—	—	—	—	—
Przebudowa mostu w Trywieży na drodze powiatowej nr 1619 B (w tym dokumentacja)	Zarząd Dróg Powiatowych	—	—	—	—	—

RAPORT Z REALIZACJI „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY HAJNÓWKA NA LATA 2019-2029”, ZA LATA 2019-2020

Działania ekologiczne	Podmiot odpowiedzialny	Opis realizacji zadania w 2019 r.	Poniesione koszty w 2019 r.	Opis realizacji zadania w 2020 r.	Poniesione koszty w 2020 r.	Źródła finansowania
Przebudowa drogi powiatowej nr 1625 B dr. Nr 685- Grodzisko- Kotówka	Zarząd Dróg Powiatowych	—	—	—	—	—
Przebudowa drogi powiatowej nr 1619B wraz z przebudową mostu w Trywieży	Zarząd Dróg Powiatowych	—	—	—	—	—
Przebudowa drogi powiatowej nr 1655B Mochnate – Stare Berezowo	Zarząd Dróg Powiatowych	—	—	—	—	—
Przebudowa mostu na drodze powiatowej nr 1673 B przed miejscowością Chytra	Zarząd Dróg Powiatowych	—	—	—	—	—
Przebudowa odcinka drogi powiatowej na odcinku od miejscowości Progale do drogi gminnej nr 108543B Hajnówka – Chytre	Zarząd Dróg Powiatowych	—	—	—	—	—
Budowa chodnika na drodze powiatowej nr 1648B na odcinku od ul. Lipowej w Hajnówce od miejscowości Lipiny	Zarząd Dróg Powiatowych	—	—	—	—	—
Przebudowa drogi powiatowej nr 1647B Dubiny – Postołowo	Zarząd Dróg Powiatowych	—	—	—	—	—
Przebudowa drogi powiatowej nr 1652B ulica w miejscowości Orzeszkowo	Zarząd Dróg Powiatowych	—	—	—	—	—
Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem						
Uwzględnianie standardów akustycznych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy	Gmina Hajnówka	—	—	—	—	—
Realizacja oraz utrzymanie istniejących pasów zieleni	Gmina Hajnówka;	Zadanie wykonywane corocznie na bieżąco w zakresie wykaszania poboczy dróg gminnych.				Środki własne;

RAPORT Z REALIZACJI „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY HAJNÓWKA NA LATA 2019-2029”, ZA LATA 2019-2020

Działania ekologiczne	Podmiot odpowiedzialny	Opis realizacji zadania w 2019 r.	Poniesione koszty w 2019 r.	Opis realizacji zadania w 2020 r.	Poniesione koszty w 2020 r.	Źródła finansowania
wzdłuż szlaków komunikacyjnych	Zarządcy dróg (Zarząd Dróg Powiatowych)	Utrzymanie na bieżąco pasów zieleni znajdujących się w obrębie pasów dróg powiatowych — odkrzaczanie DP 1648B Hajnówka – Lipiny	—	Utrzymanie na bieżąco pasów zieleni znajdujących się w obrębie pasów dróg powiatowych	—	Środki własne;
Rozbudowa i przebudowa drogi gminnej nr 108567B Dubiny – Lipiny wraz z częścią ul. Nowej Nr 108572B	Gmina Hajnówka	—	—	—	—	—
Rozbudowa i przebudowa części drogi gminnej Nr 108574B ul. Łąkowa w Dubinach	Gmina Hajnówka	—	—	—	—	—
Rozbudowa i przebudowa drogi gminnej nr 108535B Nowoberezowo – Hajnówka	Gmina Hajnówka	—	—	—	—	—
Rozbudowa i przebudowa drogi gminnej nr 108536B ulica wsi Orzeszkowo	Gmina Hajnówka	—	—	—	—	—
Rozbudowa i przebudowa ulicy w miejscowości Zwodzieckie	Gmina Hajnówka	—	—	—	—	—
Rozbudowa i przebudowa drogi gminnej nr 108563B Borysówka – Olchowa Kładka II etap	Gmina Hajnówka	—	—	—	—	—
Rozbudowa i przebudowa części drogi gminnej nr 108543B w Dubiczach Osocznych	Gmina Hajnówka	—	—	—	—	—
Przebudowa chodników we wsi Nowoberezowo droga powiatowa nr 1619 B (w tym dokumentacja)	Zarząd Dróg Powiatowych	Opracowano dokumentację projektową na przebudowę drogi, w tym chodników	b.d.	Uzyskano zezwolenie na realizację inwestycji drogowej polegającej na rozbudowanie i przebudowie drogi powiatowej nr 1619B na odcinku od DW 689 do końca zabudowy w m. Nowoberezowo	b.d.	—

RAPORT Z REALIZACJI „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY HAJNÓWKA NA LATA 2019-2029”, ZA LATA 2019-2020

Działania ekologiczne	Podmiot odpowiedzialny	Opis realizacji zadania w 2019 r.	Poniesione koszty w 2019 r.	Opis realizacji zadania w 2020 r.	Poniesione koszty w 2020 r.	Źródła finansowania
Remont przepustu na drodze powiatowej nr 1619 B (w tym dokumentacja)	Zarząd Dróg Powiatowych	—	—	—	—	—
Przebudowa mostu w Trywieży na drodze powiatowej nr 1619 B (w tym dokumentacja)	Zarząd Dróg Powiatowych	—	—	—	—	—
Przebudowa drogi powiatowej nr 1625 B dr. Nr 685- Grodzisko- Kotówka	Zarząd Dróg Powiatowych	—	—	—	—	—
Remont przepustu na drodze powiatowej nr 1619B do wsi Dubicze Osoczne	Zarząd Dróg Powiatowych	—	—	—	—	—
Przebudowa drogi powiatowej nr 1655B Mochnate – Stare Berezowo	Zarząd Dróg Powiatowych	—	—	—	—	—
Przebudowa mostu na drodze powiatowej nr 1673 B przed miejscowością Chytra	Zarząd Dróg Powiatowych	—	—	—	—	—
Przebudowa odcinka drogi powiatowej na odcinku od miejscowości Progale do drogi gminnej nr 108543B Hajnówka – Chytre	Zarząd Dróg Powiatowych	—	—	—	—	—
Budowa chodnika na drodze powiatowej nr 1648B na odcinku od ul. Lipowej w Hajnówce od miejscowości Lipiny	Zarząd Dróg Powiatowych	—	—	—	—	—
Przebudowa drogi powiatowej nr 1647B Dubiny – Postołowo	Zarząd Dróg Powiatowych	—	—	—	—	—
Przebudowa drogi powiatowej nr 1652B ulica w miejscowości Orzeszkowo	Zarząd Dróg Powiatowych	—	—	—	—	—
Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne						

RAPORT Z REALIZACJI „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY HAJNÓWKA NA LATA 2019-2029”, ZA LATA 2019-2020

Działania ekologiczne	Podmiot odpowiedzialny	Opis realizacji zadania w 2019 r.	Poniesione koszty w 2019 r.	Opis realizacji zadania w 2020 r.	Poniesione koszty w 2020 r.	Źródła finansowania
Prowadzenie ewidencji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska	—	—	—	—	—
Uwzględnienie ochrony przed polami elektromagnetycznymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego	Gmina Hajnówka	—	—	—	—	—
Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami						
Prowadzenie monitoringu stanu i jakości wód	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska	Przebadano stan wód następujących JCWP: — Orlanka od źródeł do Orlej (RW200017261429); — Leśna do Przewłoki (RW2000232665249);	b.d.	—	—	Środki własne;
Wdrażanie małej retencji	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie; Nadleśnictwo Hajnówka ⁴ ;	—	—	—	—	—
Rozwój sieci melioracji wodnych	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	—	—	—	—	—
Edukacja ekologiczna w zakresie gospodarowania wodami	Gmina Hajnówka; Szkoły, przedszkola;	Przeprowadzono zajęcia dotyczące edukacji ekologicznej w jednostkach oświatowych w zakresie: — zajęć terenowych na ścieżkach edukacyjnych; — warsztatów, np. z rozpoznawania tropów, dotyczące odpadów, energii itp.;	b.d.	Przeprowadzono zajęcia dotyczące edukacji ekologicznej w jednostkach oświatowych w zakresie: — zajęć terenowych na ścieżkach edukacyjnych, dotyczących poznawania najbliższego otoczenia, głównie walorów przyrodniczych i krajobrazowych;	b.d.	Środki własne; Środki jednostek oświatowych;

⁴ Wg informacji od Nadleśnictwa Hajnówka wskazane zadanie nie było prowadzone przez nadleśnictwo w latach 2019-2020

RAPORT Z REALIZACJI „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY HAJNÓWKA NA LATA 2019-2029”, ZA LATA 2019-2020

Działania ekologiczne	Podmiot odpowiedzialny	Opis realizacji zadania w 2019 r.	Poniesione koszty w 2019 r.	Opis realizacji zadania w 2020 r.	Poniesione koszty w 2020 r.	Źródła finansowania
		— organizacji konkursów wiedzy o przyrodzie oraz konkursów plastycznych i literackich; — organizacji akcji i kampanii przyrodniczych.		— organizacji konkursów wiedzy o przyrodzie i konkursów plastycznych; — organizacji akcji i kampanii przyrodniczych.		
Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa						
Budowa i modernizacja sieci wodociągowych oraz ujęcia wody w Orzeszkowie ⁵	Gmina Hajnówka	Wykonano 19 przyłączy wodociągowych do indywidualnych budynków mieszkalnych.	b.d.	Wykonano 23 przyłączy wodociągowych do indywidualnych budynków mieszkalnych.	b.d.	Środki mieszkańców;
Budowa sieci kanalizacyjnych	Gmina Hajnówka	Wykonano 13 przyłączy kanalizacyjnych do indywidualnych budynków	b.d.	Wykonano 18 przyłączy kanalizacyjnych do indywidualnych budynków.	b.d.	Środki mieszkańców;
		Wykonano przejście kanalizacji sanitarnej tłocznej pod przebudowywaną drogą wojewódzką nr 685 na wysokości skrzyżowania z drogą powiatową nr 1625B do miejscowości Borysówka. Przejście przeprowadzono metodą rozkopu półowkowego.	19 311,00 zł	Zmodernizowano 6 przepompowni ścieków na istniejącej sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Dubiny (3 szt.), Dubicze Osoczne (1 szt.), Stare Berezowo (1 szt.) oraz Mochnate (1 szt.).	310 587,30 zł brutto	Środki własne;
Budowa oczyszczalni ścieków ⁶	Gmina Hajnówka	—	—	—	—	—
Obszar interwencji: Gleby						
Promowanie rolnictwa ekologicznego i rolnictwa zintegrowanego	Ośrodek Doradztwa Rolniczego; Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.	<u>Działalność doradcza:</u> 1. Produkcja metodami ekologicznymi; 2. Sprzedaż produktów ekologicznych; 3. Zasady integrowanej produkcji; <u>Działalność informacyjna:</u> 1. Produkcja metodami ekologicznymi;	b.d.	<u>Działalność doradcza:</u> 1. Produkcja metodami ekologicznymi; 2. Rolnictwo ekologiczne w ramach PROW 2014-2020; 3. Zasady integrowanej produkcji; <u>Działalność informacyjna:</u> 1. Produkcja metodami ekologicznymi;	b.d.	Środki własne podmiotu;

⁵ Zadanie zaplanowane do dalszej realizacji w roku 2021

⁶ Zadania zaplanowane do realizacji w roku 2021

RAPORT Z REALIZACJI „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY HAJNÓWKA NA LATA 2019-2029”, ZA LATA 2019-2020

Działania ekologiczne	Podmiot odpowiedzialny	Opis realizacji zadania w 2019 r.	Poniesione koszty w 2019 r.	Opis realizacji zadania w 2020 r.	Poniesione koszty w 2020 r.	Źródła finansowania
		2. Sprzedaż produktów ekologicznych; 3. Program działalności ekologicznej w ramach PROW; <u>Działalność upowszechnieniowa:</u> 1. Mechaniczne zwalczanie chwastów; <u>Działalność odpłatna:</u> 1. Opracowanie planu działalności ekologicznej.		2. Sprzedaż produktów ekologicznych; 3. Zasady integrowanej produkcji; <u>Działalność upowszechnieniowa:</u> 1. Mechaniczne zwalczanie chwastów; <u>Działalność odpłatna:</u> 1. Opracowanie planu działalności ekologicznej.		
Przestrzeganie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej w zakresie gleb rolniczo użytkowanych	Właściciele gruntów	—	—	Dnia 21 października 2020 r. zakończono rzeczową realizację odbioru odpadów od rolników w ramach przedsięwzięcia pn. „Usuwanie folii rolniczych i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej na obszarze Gminy Hajnówka”. W ramach dofinansowania z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej usunięto 9,16 Mg odpadów pochodzących z gospodarstw rolnych z obszaru gminy.	b.d.	Środki własne; NFOŚiGW;
Wdrażanie programów rolnośrodowiskowych uwzględniających działania prewencyjne w zakresie ochrony gleb, w tym erozji gleb	Właściciele gruntów; Ośrodek Doradztwa Rolniczego; Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.	<u>Działalność szkoleniowa:</u> 1. Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne; 2. Zalecenia zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o którym mowa w art. 103 ust. 1 ustawy Prawo wodne; 3. Metody ograniczenia negatywnego wpływu rolnictwa na środowisko; <u>Działalność doradcza:</u> 1. Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych związkami azotu pochodzenia rolniczego,	b.d.	<u>Działalność szkoleniowa:</u> 1. Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne; 2. Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych związkami azotu pochodzenia rolniczego, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna; <u>Działalność doradcza:</u> 1. Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne; 2. Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych związkami azotu pochodzenia rolniczego,	b.d.	Środki własne podmiotu;

RAPORT Z REALIZACJI „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY HAJNÓWKA NA LATA 2019-2029”, ZA LATA 2019-2020

Działania ekologiczne	Podmiot odpowiedzialny	Opis realizacji zadania w 2019 r.	Poniesione koszty w 2019 r.	Opis realizacji zadania w 2020 r.	Poniesione koszty w 2020 r.	Źródła finansowania
		dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna; 2. PROW 2014-2020 Działanie: Program rolno-środowiskowo-klimatyczny; <u>Działalność informacyjna:</u> 1. Programy rolno-środowiskowo-klimatyczne; 2. Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych związkami azotu pochodzenia rolniczego, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna; <u>Działalność odpłatna:</u> 1. Przygotowanie dokumentów do działań objętych PROW 2014-2020 Działanie rolnośrodowiskowo-klimatyczne - opracowanie planu działalności; 2. Wypełnianie wniosku o przyznanie płatności - wniosku o płatności obszarowe, rolnośrodowiskowe i ekologiczne.		dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna; <u>Działalność informacyjna:</u> 1. Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne; 2. Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych związkami azotu pochodzenia rolniczego, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna; 3. Praktyki rolnicze ograniczające erozję gleby; <u>Działalność odpłatna:</u> 1. Wypełnianie wniosku o płatności obszarowe, rolnośrodowiskowe i ekologiczne; 2. Prowadzenie w gospodarstwach rolnych dokumentacji obowiązującej przy realizacji "Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia ze źródeł rolniczych związkami azotu pochodzenia rolniczego, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna; 3. Opracowanie planu działalności rolnośrodowiskowo-klimatycznej.		
Ochrona gleb o wysokiej przydatności rolniczej przed przeznaczeniem na cele nierolnicze.	Właściciele gruntów	—	—	—	—	—
Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów						
Realizacja Programu usuwania azbestu dla Gminy Hajnówka	Gmina Hajnówka; Wytwórcy odpadów	Brak dofinansowania	—	W ramach dotacji z WFOŚiGW w Białymstoku zrealizowano zadanie „Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Hajnówka”. W	15 309,55 zł brutto	Środki własne; WFOŚiGW;

RAPORT Z REALIZACJI „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY HAJNÓWKA NA LATA 2019-2029”, ZA LATA 2019-2020

Działania ekologiczne	Podmiot odpowiedzialny	Opis realizacji zadania w 2019 r.	Poniesione koszty w 2019 r.	Opis realizacji zadania w 2020 r.	Poniesione koszty w 2020 r.	Źródła finansowania
	zawierających azbest.			ramach tego zadania zutilizowano 36,34 Mg azbestu.		
Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie odpowiedniego postępowania z odpadami komunalnymi	Gmina Hajnówka;	Działanie realizowane było w ramach umowy przez Wykonawcę zadania „Odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych z nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy oraz z nieruchomości w części zamieszkałych a w części niezamieszkałych w Gminie Hajnówka” w zakresie przeprowadzenia akcji promującej selektywną zbiórkę odpadów, tj. dostarczenia do każdego odbiorcy ulotek broszur.	Odebranie i zagospodarowanie odpadów wraz z akcją promującą ogółem zadanie: 477 480,00 zł brutto.	Działanie realizowane było w ramach umowy przez Wykonawcę zadania „Odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych z nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy oraz z nieruchomości w części zamieszkałych a w części niezamieszkałych w Gminie Hajnówka” w zakresie przeprowadzenia akcji promującej selektywną zbiórkę odpadów, tj. dostarczenia do każdego odbiorcy ulotek broszur.	Odebranie i zagospodarowanie odpadów wraz z akcją promującą ogółem zadanie: 582 419,61 zł brutto ⁷	Środki własne;
	Szkoły, przedszkola;	Przeprowadzono działania dotyczących edukacji ekologicznej w jednostkach oświatowych. — Organizacja Wojewódzkiego Konkursu Wiedzy Ekologicznej „Bioróżnorodność i formy ochrony przyrody w Polsce”; — zbiórka makulatury; — organizacja na terenie przedszkoli lub szkół akcji, konkursów dotyczących systemu segregacji i zagospodarowania odpadów.	b.d.	Przeprowadzono działania dotyczące edukacji ekologicznej w jednostkach oświatowych. — Organizacja Wojewódzkiego Konkursu Wiedzy Ekologicznej „Bioróżnorodność i formy ochrony przyrody w Polsce”; — zakupu koszy do segregacji śmieci na korytarze szkolne; — organizacja na terenie przedszkoli lub szkół akcji, konkursów dotyczących systemu segregacji i zagospodarowania odpadów.	ok. 300,00 zł	Środki własne;
Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze						
Uwzględnienie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej oraz form ochrony przyrody i obszarów cennych przyrodniczo w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego	Gmina Hajnówka;	—	—	—	—	—

⁷ Po zmianie ustawy, w 2020 roku Wykonawca mógł złożyć ofertę tylko i wyłącznie za odbiór i zagospodarowanie odpadów w koszcie za 1 tonę, która wyniosła 712,80 zł brutto. Zgodnie z danymi zamieszczonymi w raporcie o stanie gminy Hajnówka za 2020 rok, z obszaru gminy w ww. roku odebrano 817,087 t odpadów, co daje powyższą kwotę.

RAPORT Z REALIZACJI „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY HAJNÓWKA NA LATA 2019-2029”, ZA LATA 2019-2020

Działania ekologiczne	Podmiot odpowiedzialny	Opis realizacji zadania w 2019 r.	Poniesione koszty w 2019 r.	Opis realizacji zadania w 2020 r.	Poniesione koszty w 2020 r.	Źródła finansowania
Promocja walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy ze szczególnym uwzględnieniem obszarów chronionych	Gmina Hajnówka; Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.	Promowano walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy ze szczególnym uwzględnieniem obszarów chronionych na stronie internetowej Gminy Hajnówka.	bezkosztowe	Promowano walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy ze szczególnym uwzględnieniem obszarów chronionych na stronie internetowej Gminy Hajnówka.	bezkosztowe	Środki własne;
	Ośrodek Doradztwa Rolniczego;	<u>Działalność informacyjna:</u> Ochrona bioróżnorodności, w tym Natura 2000;	b.d.	<u>Działalność szkoleniowa:</u> 1. Ochrona bioróżnorodności, w tym Natura 2000; <u>Działalność doradcza:</u> 1. Ochrona bioróżnorodności, w tym Natura 2000; <u>Działalność informacyjna:</u> 1. Ochrona bioróżnorodności, w tym Natura 2000; 2. PROW - Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000;	b.d.	Środki własne podmiotu;
Obszar interwencji: Zagrożenie poważnymi awariami						
Zapobieganie zjawiskom suszy i pomocy w przypadku jej skutków	Gmina Hajnówka; Województwo Podlaskie ⁸ .	Zakupiono nowy średni samochód ratowniczo-gaśniczy dla OSP Nowokornino	755 220,00 zł	Zakupiono nowy średni samochód ratowniczo – gaśniczy dla OSP Orzeszkowo	811 800,00 zł	Środki własne; MSWiA; KSRG, Województwo Podlaskie, NFOŚiGW, WFOŚiGW
		Zakupiono umundurowanie i obuwie dla OSP Nowokornino	7 300,00 zł	Zakupiono umundurowanie strażackie oraz rękawice specjalne dla OSP Orzeszkowo	6 109,81 zł	
		Wyremontowano instalację elektryczną w Remizie OSP Mochnate	5 538,91 zł	Zakupiono sprzęt ratowniczo-gaśniczy w postaci aparatów powietrznych dla OSP Orzeszkowo	22 509,76 zł	
		Zakupiono umundurowanie strażackie dla OSP Orzeszkowo	10 511,52 zł	Zakupiono odzież ochronną oraz hełmy strażackie dla OSP Mochnate	9 600,00 zł	

⁸ Zadanie typowo związane z zapobieganiem zjawiskom suszy i pomocy w przypadku zwalczania jej skutków na przedmiotowym obszarze nie było realizowane. Gmina uzyskała jednak dofinansowanie na zakup sprzętu ratowniczo-gaśniczego, co pośrednio wpisuje się w realizację ww. zadania

RAPORT Z REALIZACJI „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY HAJNÓWKA NA LATA 2019-2029”, ZA LATA 2019-2020

Działania ekologiczne	Podmiot odpowiedzialny	Opis realizacji zadania w 2019 r.	Poniesione koszty w 2019 r.	Opis realizacji zadania w 2020 r.	Poniesione koszty w 2020 r.	Źródła finansowania
		Przeprowadzenie szkolenie strażaków OSP Orzeszkowo	2 400,00 zł	Zakupiono odzież ochronną specjalną dla OSP Nowokornino	10 200,00 zł	
		Wyremontowano część remizy i wyposażono w nowe szafki ubraniowe dla OSP Orzeszkowo	7 000,00 zł			
	Ośrodek Doradztwa Rolniczego;	<u>Działalność szkoleniowa:</u> 1. Ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich w 2019 r., szacowanie szkód w rolnictwie spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi; <u>Działalność doradcza:</u> 1. Normy Dobrej Kultury Rolnej zgodnej z Ochroną Środowiska (DKR); 2. Gospodarka wodna i wodno-ściekowa; <u>Działalność informacyjna:</u> 1. Normy Dobrej Kultury Rolnej zgodnej z ochroną środowiska; 2. Zasady prawidłowej gospodarki nawozowej, w tym propagowanie zasobności badania gleb i ich wapnowania; 3. Gospodarka wodna i wodno-ściekowa; <u>Działalność odpłatna:</u> 1. Wypełnienie wniosku o udzielenie pomocy finansowej dla producentów rolnych, w których powstały szkody w wyniku suszy;	b.d.	<u>Działalność doradcza:</u> 1. Normy Dobrej Kultury Rolnej zgodnej z ochroną środowiska; <u>Działalność informacyjna:</u> 1. Normy Dobrej Kultury Rolnej zgodnej z ochroną środowiska; 2. Plan nawożenia azotem; 3. Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie; 4. Regulacja odczynu gleby - wapnowanie gleb gruntów ornych; 5. Terminy stosowania nawozów na gruntach rolnych; 6. Ograniczanie skutków suszy w uprawach rolniczych; 7. Gospodarka wodna i wodno-ściekowa; <u>Działalność odpłatna:</u> 1. Wypełnienie wniosku o wsparcie wapnowania gleb;	b.d.	Środki własne podmiotu;
Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Gmina Hajnówka;	Poprawiono nawierzchnie dróg gminnych, tj. żwirowanie dróg, naprawa nawierzchni bitumicznych;	179 530,80 zł (dostawa żwiru na drogi gminne)	Poprawiono nawierzchnie dróg gminnych, tj. żwirowanie dróg, naprawa nawierzchni bitumicznych	77 000 zł (dostawa żwiru na drogi gminne)	Środki własne;

RAPORT Z REALIZACJI „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY HAJNÓWKA NA LATA 2019-2029”, ZA LATA 2019-2020

Działania ekologiczne	Podmiot odpowiedzialny	Opis realizacji zadania w 2019 r.	Poniesione koszty w 2019 r.	Opis realizacji zadania w 2020 r.	Poniesione koszty w 2020 r.	Źródła finansowania
	Firmy transportowe.					
	Zarządy: dróg powiatowych i wojewódzkich;	Wykonano takie działanie jak: — realizacja wniosków dotyczących zmiany stałym organizacji ruchu; — zimowe utrzymanie dróg powiatowych na terenie gminy Hajnówka; — na bieżąco uzupełnianie wyrw powstających na przepustach drogowych i w poboczu dróg gruzem, destruktem, kruszywem łamanym i żwirem; — poprawianie (prostowanie) istniejącego oznakowania pionowego; — usuwanie zastoisk wody; — remonty istniejącej kanalizacji deszczowej; — oczyszczanie wpustów ulicznych w istniejącej kanalizacji deszczowej; — regulacja studni kanalizacji deszczowej i wpustów ulicznych; — sprzątanie dróg na terenie gminy powiatu hajnowskiego w obszarze zabudowanym; — usuwanie suchych drzew zagrażających bezpieczeństwu ruchu drogowego; — naprawa chodników; — podcinanie żywopłotów; — czyszczenie przepustów; — usuwanie zabitych dzików z pasów dróg powiatowych.	b.d.	Wykonano takie działanie jak: — realizacja wniosków dotyczących zmiany stałej organizacji ruchu; — zimowe utrzymanie dróg powiatowych na terenie gminy Hajnówka; — na bieżąco uzupełniano wyrwy powstające na przepustach drogowych i w poboczach dróg. wyrwy w poboczach uzupełniano gruzem, destruktem, kruszywem łamanym i żwirem; — wykonano regenerację nawierzchni bitumicznych emulsją asfaltową i grysami frakcji 2/5 (odcinek drogi nr 1623b Nowokomino – Hajnówka i Hajnówka – Puciska oraz drogi nr 1624b Hajnówka – Bielszczyzna); — w ramach prac bieżących wykaszano i odmulano dopływy i odpływy, oczyszczano schody z roślinności, oczyszczano nawierzchnie płyt mostowych z zanieczyszczeniem naniesionym, remontowano poręcze i słupki, oczyszczano i zabezpieczano powłokowo gzymsy oraz oczyszczano i malowano bariery na obiektach mostowych; — wykonano nakładkę asfaltową o grubości 4 cm wraz z miejscowym skropleniem emulsji na drodze powiatowej nr 1622b Dubiny – Kotówka – Trywieża; — poprawianie (prostowanie) istniejącego oznakowania pionowego; — usuwanie zastoisk wody;	b.d.	Środki własne zarządu;

RAPORT Z REALIZACJI „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY HAJNÓWKA NA LATA 2019-2029”, ZA LATA 2019-2020

Działania ekologiczne	Podmiot odpowiedzialny	Opis realizacji zadania w 2019 r.	Poniesione koszty w 2019 r.	Opis realizacji zadania w 2020 r.	Poniesione koszty w 2020 r.	Źródła finansowania
				— remonty istniejącej kanalizacji deszczowej; — oczyszczanie wpustów ulicznych w istniejącej kanalizacji deszczowej; — regulacja studni kanalizacji deszczowej i wpustów ulicznych; — sprzątanie dróg na terenie gminy powiatu hajnowskiego w obszarze zabudowanym; — usuwanie suchych drzew zagrażających bezpieczeństwu ruchu drogowego; — naprawa chodników; — podcinanie żywopłotów; — czyszczenie przepustów; — usuwanie zabitych dzików z pasów dróg powiatowych.		

Źródło: Opracowanie własne

4. Ocena realizacji programu ochrony środowiska w okresie od 2019 do 2020

Na podstawie zgromadzonych i przedstawionych w rozdziale 3 niniejszego Raportu informacje na temat zadań przyjętych do realizacji w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Hajnówka na lata 2019-2029, stwierdzić należy, że realizacja założeń dokumentów przebiega prawidłowo, a co za tym idzie, działania przyczyniają się do poprawy stanu środowiska na terenie gminy. Raport obejmuje pierwsze dwa lata realizacji Programu, w związku z czym, nie wszystkie założone zadania zostały zrealizowane. Część zadań zaplanowana została do realizacji w przyszłych latach lub jest realizowana przez dłuższy okres. Jednocześnie należy zauważyć, że niektóre z działań mają charakter ciągły i powinny być kontynuowane w kolejnych latach.

PODSUMOWANIE WYKONANIA ZADAŃ W RAMACH PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY HAJNÓWKA NA LATA 2019-2029.

Obszar interwencji 1: Ochrona klimatu i jakości powietrza:

Cel: Poprawa jakości powietrza i obniżenie poziomu substancji szkodliwych w powietrzu, adaptacja do zmian klimatu.

Roczna ocena jakości powietrza za 2020 r. w strefie podlaskiej wykazała przekroczenia następujących standardów imisyjnych:

- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe: benzo(a)piren B(a)P (średnia roczna);
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne: pył PM₁₀ (śr. 24-godz); pył PM_{2,5} (faza II), (średnia roczna),
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy celu długoterminowego – ozon O₃ (śr. 8-godz.).

Dla pozostałych zanieczyszczeń standardy imisyjne na terenie strefy podlaskiej były dotrzymane. Teren gminy Hajnówka znalazł się w obszarze przekroczeń poziomu dopuszczalnego dla fazy II pyłu PM_{2,5}, poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz poziomu celu długoterminowego ozonu.

W ramach zapewnienia dobrej jakości powietrza atmosferycznego na terenie gminy Hajnówka w latach 2019-2020:

- rozbudowano oświetlenie uliczne w Postołowie, Przechodach, Sawinym Grodzie, Olchowej Kładce i Lipinach oraz zrealizowano zadanie „Dowieszenie kompletnych opraw ulicznych typu LED”, w ramach których zamontowano łącznie 23 lampy oświetlenia ulicznego,

- opracowano i złożono wnioski do Urzędu Marszałkowskiego o przyznanie dotacji na zadanie pn. „Montaż instalacji fotowoltaicznych dla gospodarstw domowych Gminy Hajnówka” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, Działanie 5.1 Energetyka oparta na odnawialnych źródłach energii – Projekty grantowe,
- rozbudowano i przebudowano drogę gminą nr 108563B Borysówka – Olchowa Kładka.

Zadania te przyczyniły się do poprawy jakości powietrza na terenie gminy oraz wpłynęły na zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Miało to pozytywny wpływ na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery na jej obszarze.

Obszar interwencji 2: Zagrożenia hałasem:

Cel: Minimalizacja zagrożenia mieszkańców spowodowanego ponadnormatywnym hałasem.

W ramach ograniczenia uciążliwości hałasu na terenie gminy utrzymywano istniejące pasy zieleni wzdłuż szlaków komunikacyjnych poprzez wykaszanie i odkrzaczanie na bieżąco poboczy dróg gminnych oraz pasów dróg powiatowych.

Dodatkowo opracowano dokumentację i uzyskano zezwolenie na realizację inwestycji drogowej polegającej na rozbudowanie i przebudowie drogi powiatowej nr 1619B na odcinku od DW 689 do końca zabudowy m. Nowoberezowo.

Działania te wpłynęły na zmniejszenie uciążliwości systemu komunikacyjnego i poprawę jakości dróg. Dzięki realizacji powyższych działań zwiększyło się bezpieczeństwo ruchu oraz ograniczona została emisja hałasu.

Ponadto w roku 2020 rozpoczęto działania, które nie zostały ujęte w Programie, ale mają wpływ na realizację ww. celu i są zgodne z typem uwzględnionych zadań w tym obszarze:

- przystąpiono do realizacji inwestycji „Przebudowa odcinka drogi gminnej Nr 108571B – ul Torowa w Dubinach”,
- podpisano umowę na wykonanie inwestycji „Przebudowa ulicy wsi Wygoda”, polegającej na wykonanie nakładki z betonu asfaltowego gr. 40 mm na istniejącej nawierzchni z potrójnego powierzchniowego utwardzenia grysami i emulsją asfaltową na długości 430 m,
- podpisano umowę na wykonanie inwestycji „Przebudowa ulicy Cegielnianej w Dubinach”, polegającej na wykonanie nakładki z betonu asfaltowego gr. 40 mm na istniejącej nawierzchni z potrójnego powierzchniowego utwardzenia grysami i emulsją asfaltową na długości 320 m.

Obszar interwencji 3: Pola elektromagnetyczne:

Cel: Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.

W ramach ochrony przed działaniem promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy w latach 2019-2020 nie realizowano zadań wskazanych w Programie Ochrony Środowiska. Ponadto w latach 2019-2020 nie wyznaczono punktów monitoringowych PEM na obszarze gminy Hajnówka.

Obszar interwencji 4: Gospodarowanie wodami:

Cele: Poprawa jakości wód oraz ochrona ich zasobów i jakości oraz kształtowanie postawy proekologicznej mieszkańców.

W ramach celu poprawy jakości wód na terenie gminy przeprowadzono monitoring stanu wód JCWP Orlanka od źródeł do Orlej (RW200017261429) oraz Leśna do Przewłoki (RW2000232665249). Ocena stanu wód wykazała, że powyższe JCWP nie spełniają wymagań określonych dla dobrego stanu wód.

Z kolei kompleksowa ocena stanu (chemicznego i ilościowego) JCWPd badanych w ramach monitoringu diagnostycznego w roku 2019, wykonana przez PIG-PIB, wykazała stan ogólny dobry JCWPd nr 52 i 56.

Na terenie gminy Hajnówka zlokalizowane są dwa punkty kontrolno-pomiarowe, w których badano jakość wód podziemnych. Są to punkty nr 5329 w Orzeszkowie i nr 6053 w Dubinach. Ocena wyników badań monitoringu operacyjnego prowadzonego w 2019 roku wykazała, że badane wody podziemne klasyfikują się do II (jakość zadowalająca) i III klasy jakości wody (wody dobrej jakości).

Natomiast w ramach kształtowania postawy proekologicznej mieszkańców przeprowadzono zajęcia dotyczące edukacji ekologicznej w jednostkach oświatowych.

Obszar interwencji 5: Gospodarka wodno-ściekowa:

Cele: Zapewnienie dla społeczeństwa i gospodarki dostępu do czystej wody oraz ograniczenie zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych.

Ze względu na ograniczony dostęp Gminy do zewnętrznych źródeł finansowania działania w powyższym obszarze koncentrowały się na bieżącym utrzymaniu istniejącej infrastruktury wodno-ściekowej. W latach 2019-2020 wykonano:

- 42 przyłącza wodociągowe do indywidualnych budynków mieszkalnych,
- 31 przyłączy kanalizacyjnych do indywidualnych budynków,
- przejście kanalizacji sanitarnej tłocznej pod przebudowywaną drogą wojewódzką nr 685 na wysokości skrzyżowania z drogą powiatową nr 1625B do miejscowości Borysówka,

— modernizację 6 przepompowni ścieków na istniejącej sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Dubiny (3 szt.), Dubicze Osoczne (1 szt.), Stare Berezowo (1 szt.) oraz Mochnate (1 szt.).

Dodatkowo w latach 2019-2020 realizowano działania, które nie zostały ujęte w Programie, ale wpływają na osiągnięcie wyznaczonego w ramach niniejszego obszaru interwencji celu. W 2019 r. opracowano dokumentację projektową na budowę odcinka sieci wodociągowej Dubicze Osoczne-Borek wraz z budową stacji ciśnieniowej. Realizacja projektu budowlanego ma na celu awaryjne przesłanie wody pitnej z ujęcia Nowoberezowo, które jest po gruntownej przebudowie i zapewnienie w wodę pitną miejscowości korzystających obecnie z ujęcia Orzeszkowo.

W roku 2020 opracowano również dokumentację „Analizę ryzyka dla ujęć wód podziemnych zlokalizowanych w miejscowościach Orzeszkowo i Nowoberezowo”.

Obszar interwencji 6: Gleby:

Cele: Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb oraz ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi.

W ramach obszaru interwencji: gleby, na terenie gminy w latach 2019-2020 promowano rolnictwo ekologiczne i rolnictwo zintegrowane oraz wdrażano programy rolnośrodowiskowe uwzględniające działania prewencyjne w zakresie ochrony gleb, w tym erozji gleb.

Ponadto 21 października 2020 r. zakończono rzeczową realizację odbioru odpadów od rolników w ramach przedsięwzięcia pn. „Usuwanie folii rolniczych i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej na obszarze Gminy Hajnówka”. W ramach dofinansowania z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej usunięto 9,16 Mg odpadów pochodzących z gospodarstw rolnych z obszaru gminy.

Obszar interwencji 7: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów:

Cele: Racjonalne gospodarowanie odpadami oraz realizacja polityki edukacyjnej z zakresu właściwej gospodarki odpadami.

W obszarze interwencji: gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów w 2020 r. z terenu gminy w ramach dotacji z WFOŚiGW w Białymstoku zrealizowano zadanie „Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Hajnówka”. W ramach tego zadania zutylizowano 36,34 Mg azbestu.

Dodatkowo prowadzone były działania edukacji ekologicznej w zakresie odpowiedniego postępowania z odpadami komunalnymi poprzez kolportaż ulotek i broszur promujących selektywną zbiórkę odpadów oraz zajęcia edukacyjne w jednostkach oświatowych.

Działania te wpływają na prawidłowe gospodarowanie odpadami na terenie gminy.

Obszar interwencji 9: Zasoby przyrodnicze:

Cele: Uwzględnienie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej oraz form ochrony przyrody i obszarów cennych przyrodniczo w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz promocja walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy ze szczególnym uwzględnieniem obszarów chronionych.

W ramach obszaru interwencji: zasoby przyrodnicze, na terenie gminy w latach 2019-2020, promowano walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy ze szczególnym uwzględnieniem obszarów chronionych na stronie internetowej Gminy Hajnówka.

Ponadto prowadzona była również działalność informacyjna, szkoleniowa i doradcza w zakresie ochrony bioróżnorodności, w tym obszarów Natura 2000.

Obszar interwencji 10: Zagrożenia poważnymi awariami:

Cele: Zapobieganie zjawiskom suszy i pomoc w przypadku jej skutków oraz poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

W ramach zapobiegania skutkom poważnych awarii i zagrożeniom naturalnym na terenie gminy w latach 2019-2020 zakupiono sprzęt oraz doposażono 3 jednostki OSP.

Dodatkowo prowadzona była działalność szkoleniowa, doradcza, informacyjna i odpłatna z zakresu:

- Normy Dobrej Kultury Rolnej zgodnej z ochroną środowiska,
- Ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich w 2019 r., szacowanie szkód w rolnictwie spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi,
- Gospodarki wodnej i wodno-ściekowej,
- Zasad prawidłowej gospodarki nawozowej, w tym propagowanie zasobności badania gleb i ich wapnowania,
- Ograniczanie skutków suszy w uprawach rolniczych.

WYBRANE WSKAŹNIKI OCENY WDRAŻANIA ORAZ MONITOROWANIA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

W poniższej tabeli przedstawiono wybrane wskaźniki oceny wdrażania oraz monitorowania realizacji programu ochrony środowiska.

Tabela 9. Wybrane wskaźniki oceny wdrażania oraz monitorowania realizacji programu ochrony środowiska w latach 2019-2020

Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość	Źródło danych
Ochrona klimatu i jakości powietrza			
Liczba budynków poddanych termomodernizacji stanowiących własność Gminy	szt.	Zadanie nie realizowane w latach 2019-2020	Urząd Gminy
Liczba wymienionych źródeł ciepła w budynkach stanowiących własność Gminy	szt.	Zadanie nie realizowane w latach 2019-2020	Urząd Gminy
Długość przebudowanych dróg	km	1,07233	Zarządcy dróg
Ilość instalacji wytwarzających energię ciepłą ze źródeł odnawialnych	szt.	Zadanie nie realizowane w latach 2019-2020	Urząd Gminy
Zagrożenia hałasem			
Obszary zagrożone ponadnormatywnym hałasem	ha	W latach 2019-2020 nie prowadzono monitoringu hałasu na terenie gminy	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
Pola elektromagnetyczne			
Poziom pól elektromagnetycznych	V/m	W latach 2019-2020 nie prowadzono monitoringu PEM na terenie gminy	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
Gospodarowanie wodami			
Stan/potencjał ekologiczny jednolitych części wód	klasy I-V	III	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
Stan jednolitych części wód	dobry/zły	zły	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
Gospodarka wodno-ściekowa			
Zużycie wody na potrzeby ludności ogółem	hm ³	0,1029	GUS
Liczba oczyszczalni ścieków	szt.	1	GUS
Długość sieci wodociągowej	km	104,6	GUS
Długość wybudowanej, rozbudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej	km	Zadanie nie realizowane w latach 2019-2020	Przedsiębiorstwo Wodociągowe i Kanalizacyjne Sp. z o.o. w Hajnówce,
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów			
Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia wybranych frakcji odpadów: papier, metale, tworzywa sztuczne i szkło	% wagowo	54,66	Urząd Gminy
Ilość odpadów komunalnych wytworzonych	Mg	752,69	Urząd Gminy
Ilość usuniętego azbestu i wyrobów zawierających azbest	Mg	36,34	Urząd Gminy
Udział odpadów komunalnych zbieranych selektywnie w masie wszystkich zebranych odpadów komunalnych w skali kraju	%	0,0029	Urząd Gminy

**RAPORT Z REALIZACJI „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY HAJNÓWKA NA LATA 2019-2029”,
ZA LATA 2019-2020**

Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość	Źródło danych
Nakłady poniesione na unieszkodliwieniu odpadów azbestowych	zł/rok	15 309,55	Urząd Gminy
Zasoby przyrodnicze			
Poziom lesistości	%	56,6	GUS
Powierzchnia gruntów zalesionych	ha w danym roku	Zadanie nie realizowane w latach 2019-2020	Lasy Państwowe
Powierzchnia gruntów zadrzewionych i zakrzewionych	ha	b.d.	Urząd Gminy
Powierzchnia obiektów i obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych ogółem	ha	19 850,20	GUS

Źródło: Opracowanie własne

5. Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń dla strefy podlaskiej, uzyskane w ocenie rocznej za rok 2020 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi.....	15
Tabela 2. Wynikowe klasy strefy podlaskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla każdej strefy, uzyskane w ocenie rocznej za rok 2020 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin	15
Tabela 3. Wyniki oceny badanych w ostatnich latach jednolitych części wód powierzchniowych, których zlewnie położone są na terenie gminy Hajnówka.....	18
Tabela 4. Monitoring diagnostyczny w 2019 roku – punkt nr 5329 – wskaźniki decydujące o klasyfikacji	19
Tabela 5. Monitoring diagnostyczny w 2019 roku – punkt nr 6053 – wskaźniki decydujące o klasyfikacji	19
Tabela 6. Ocena stanu JCWPd nr 52 w 2019 r.	20
Tabela 7. Ocena stanu JCWPd nr 56 w 2019 r.	20
Tabela 8. Stopień realizacji zadań w latach 2019-2020 w gminie Hajnówka.....	22
Tabela 9. Wybrane wskaźniki oceny wdrażania oraz monitorowania realizacji programu ochrony środowiska w latach 2019-2020	41
Rysunek 1. Położenie gminy Hajnówka na tle województwa podlaskiego i powiatu hajnowskiego	6
Rysunek 2. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Hajnówka	12